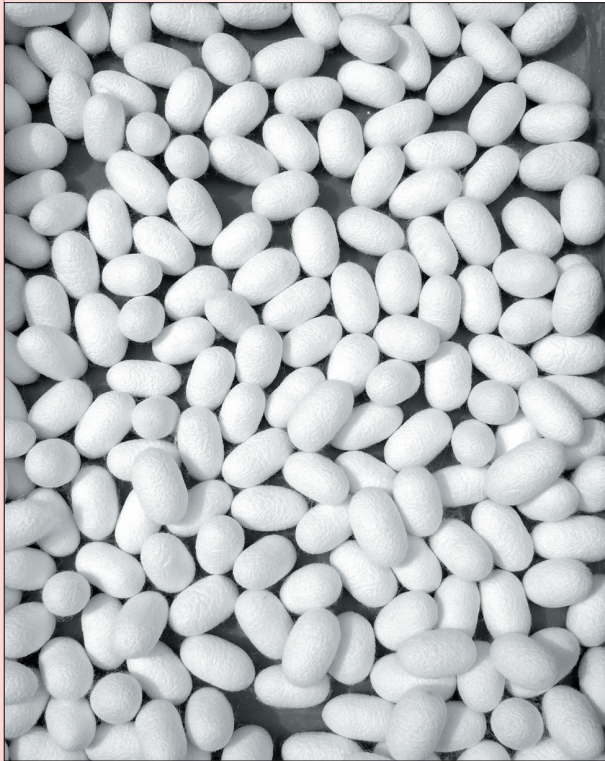

CMB-02 యొక్క ముఖ్య లక్షణాలు

- బలమైన హైబ్రిడ్ (సంకర జాతి) కి చెందినది
- వేసవి వంటి ప్రతికూల కాలాల్లో కూడా పెంపకానికి అనుకూలమైనది
- అన్ని కాలాల్లో సులభంగా పెంచవచ్చు
- గూడు ఉత్పత్తిదారులు మరియు రీలర్లు మెరుగైన లాభాలు పొందవచ్చును
- పట్టు పురుగులు నీలం-తెలుపు రంగులో ఉంటాయి
- 100 గుడ్లకు 70-75 కిలోల దిగుబడి పొందవచ్చును
- గూడు షెల్ శాతం: 22-23%
- 80% కంటే ఎక్కువ రీలబిలిటీ ఉంటుంది
- నీట్నెస్ (Neatness): 94 పాయింట్లు
- 6.0 రెండిట్టా ఉన్న గూడు ఉత్పత్తి ఇస్తుంది
- 2A-3A గ్రేడ్ పట్టు దారం ఇస్తుంది

CMB-02 యొక్క ప్రయోజనాలు

- అధిక ఉష్ణోగ్రతను తట్టుకోగలదు
- మెరుగైన షెల్ శాతంతో స్థిరమైన ఉత్పాదకత పొందవచ్చును
- అన్ని కాలాల్లో పంట స్థిరత్వం ఉంటుంది
- తక్కువ రెండిట్టాతో మెరుగైన గూడు దిగుబడి లభిస్తుంది

వచనం:

ఎస్. మంథిర మూర్తి, కె. ఎన్. మధుసూధన్, ఎన్. చంద్రకాంత్, ఎల్. కుసుమ, ఎం. ఎస్. రంజిని, ఎం. ఎస్. చంద్రశేఖర్ మరియు ఎస్. గాంధీ దాస్

అనువాదకులు :

దాసరి జాయిసి రాణి, మురళి, ఎస్., భరత్ కుమార్, ఎన్.

చైరెక్టర్

కేంద్ర పట్టు పరిశోధనా మరియు శిక్షణా సంస్థ,
కేంద్ర పట్టు మండలి, జొళి మంత్రిత్వ శాఖ
భారత ప్రభుత్వము, శ్రీరాంపుర,
మైసూరు-570 008

ఫోన్: 0821-2362757, 2362406

www.csrtimys.res.in csrtimys@gmail.com

[csrtimys](https://www.facebook.com/csrtimys) [csrtimysore](https://www.instagram.com/csrtimysore)

CMB-02: TT21 × TT56

అన్ని కాలాలకు అనుకూలమైన
ఉష్ణ నిరోధకత (థర్మో-టాలరెంట్)
కలిగిన బివోలైన్ డబుల్ హైబ్రిడ్

కేంద్ర పట్టు పరిశోధనా మరియు శిక్షణా సంస్థ
కేంద్ర పట్టు మండలి, జొళి మంత్రిత్వ శాఖ
భారత ప్రభుత్వము, శ్రీరాంపుర
మైసూరు-570 008

భారతదేశంలో వేసవి కాలంలో ఉష్ణోగ్రత 40°C వరకు పెరుగుతుంది, దీని వల్ల బైవోలైన్ పట్టుపురుగుల పెంపకం చాలా కష్టమవుతుంది. అధిక ఉష్ణోగ్రతల వల్ల కలిగే నష్టాన్ని నివారించడానికి గాను తక్కువ వ్యయంతో సాధ్యమైన మార్గాలలో ఉష్ణ నిరోధకత (thermo-tolerance) కలిగిన సంకర జాతి (హైబ్రిడ్) పట్టుపురుగులను అభివృద్ధిచేయడం ఒక ఉత్తమమైన మార్గం.

మైసూరులోని CSB-CSRTI సంస్థ వారు మాలిక్యులర్ పద్ధతులు ద్వారా, పట్టుపురుగులలో ఉష్ణ నిరోధకతకు సంబంధించిన మాలిక్యులర్ మార్కర్లను (SSR markers—LFL1123, LFL329, S0809 మరియు S0801) గుర్తించడమైనది. ఈ మార్కర్లను మార్కర్ అసిస్టెడ్ సెలెక్షన్ (MAS) పద్ధతిలో ఉత్పాదక జాతులలో ప్రవేశపెట్టి, ఉష్ణ నిరోధకత కలిగిన ఉత్పాదక బైవోలైన్ జాతులు (TT1, TT2, TT5 మరియు TT6), ఫౌండేషన్ క్రాస్లు (TT2 × TT1 మరియు TT5 × TT6) మరియు డబుల్ హైబ్రిడ్ (CMB-02: TT21 × TT56) ను అభివృద్ధి చేశారు. ఈ CMB-02 డబుల్ హైబ్రిడ్ను అధిక ఉష్ణోగ్రతల్లో కూడా సాధారణ పెంపక పద్ధతులతో విజయవంతంగా పెంచేందుకు అనుకూలమైనదిగా గుర్తించబడింది. CMB-02 డబుల్ హైబ్రిడ్ ను భారతదేశంలోని 13 రాష్ట్రాల్లో దాదాపుగా 5 లక్షలకు పైగా DFLsను (Disease Free Layings) అధికార

అనుమతి (authorization trials) పరీక్షల ద్వారా పరీక్షించారు. వీటిలో పట్టు గూళ్ళ దిగుబడి అత్యధికంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 76 కిలోలు, తరువాత కర్ణాటకలో 73 కిలోలు నమోదయ్యాయి (పట్టిక 1). ప్రధాన పట్టు ఉత్పత్తి రాష్ట్రాల్లో CMB-02 యొక్క సగటు పట్టు గూళ్ళ దిగుబడి 72.94 కిలోలు మరియు ఇతర రాష్ట్రాల్లో 46.34 కిలోలుగా నమోదయింది.

CMB-02 అనే ఈ బలమైన హైబ్రిడ్, స్థిరమైన ఉత్పాదకతతో, రైతులకు వేసవి కాలంలో ఉత్తమ ఎంపికగా నిలుస్తుంది. వేసవి కాలంలో పరీక్షించిన DFLలో సుమారు 40% CMB-02 వాడగా, పట్టు గూళ్ళ ఉత్పత్తిలో 4.04% అభివృద్ధి (73.43 కిలోల దిగుబడి) నమోదు కావడంతో, ఈ హైబ్రిడ్ యొక్క ఉష్ణ సహన స్వభావాన్ని స్పష్టంగా చూపిస్తుంది.

CMB-02 మరియు FC1 × FC2 హైబ్రిడ్లను పోల్చితే, CMB-02 పట్టు గూళ్ళ దిగుబడి మరియు పట్టు కోవ శాతం (shell %) మెరుగైన ఫలితాలను చూపించింది, అలాగే ఇతర పెంపకం, రీలింగ్ మరియు గ్రెనెజ్ (grainage గుడ్ల ఉత్పత్తి) లక్షణాల విషయంలో సమాన స్థాయిలో ఉంది. ఈ CMB-02 హైబ్రిడ్ను భారతదేశంలో వాణిజ్యపరమైన వినియోగం కోసం XXVII హైబ్రిడ్ ఆధరైజేషన్ కమిటీ (HAC) ఆమోదించింది.

పట్టిక 1: వివిధ రాష్ట్రాలలో మనుగడలో ఉన్న ప్రముఖ హైబ్రిడ్లతో పోల్చినప్పుడు CMB-02 యొక్క సమగ్ర పనితీరు ఫలితాలు

రాష్ట్రం	గుడ్ల సంఖ్య	100 గుడ్లకు లభించే పట్టు గూళ్ళ ఉత్పత్తి		
		CMB-02	నియంత్రణ జాతి	దిగుబడిలో మెరుగుదల (%)
కర్ణాటక	2,35,925	73	21	2.82
తమిళనాడు	88,250	72	68	5.88
ఆంధ్రప్రదేశ్	38,000	76	71	7.04
పశ్చిమ బెంగాల్	44,000	70	69	1.45
తెలంగాణ	29,000	78	71	9.85
మహారాష్ట్ర	25,500	72	71	1.41
ఉత్తరాఖండ్	11,500	43	38	13.16
జమ్మూ కాశ్మీర్	9,800			
త్రిపుర	11,100	40	38	5.26
అస్సాం	6,350	38	-	-
మణిపూర్	5,000	59	-	-
నాగాలాండ్	1,000	43	-	-
ఒడిశా	500	40	-	-

SK6 × SK7 - త్రిపుర మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ లో; SH6 × NB4D2 ఉత్తరాఖండ్ మరియు జమ్మూ కాశ్మీర్ లో

పట్టిక 2: FC1 × FC2 తో పోల్చితే CMB-02 యొక్క సమగ్ర పనితీరు ఫలితాలు

గ్రెనెజ్	ఒక్క కిలో గూళ్ళకు గుడ్ల ఉత్పత్తి (గ్రాములు)	65.43		66.37	
		99	95		
రీలింగ్ నైపుణల సామర్థ్యం	80%	81%	6.6	6.5	
షెల్%	22.48	22.11	0.400	0.400	
100 గుడ్లకు లభించే గూళ్ళ దిగుబడి (కిలోలు)	72.94	70.52	1.780	1.809	
పట్టు పురుగుల హైబ్రిడ్	CMB-02	FC1 X FC2			